

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12CoP/23/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4620201446
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 08. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4620201446.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a sudkýň JUDr. Sone Zmekovej a JUDr. Denisy Šaligovej v právnej veci navrhovateľky: Q. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. H. XXXX/X, XXX XX O., zastúpenej Mgr. Lukášom Grežd'om, advokátom so sídlom Stred'anská 1537/14, 955 01 Topoľčany, proti bývalému manželovi: L. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. XXX/XX, XXX XX W., zastúpenému JUDr. Ľubomírom Kišacom, advokátom so sídlom Škultétyho 1597/7, 955 01 Topoľčany, o určenie výživného na manželku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany č. k. 5Pc/12/2020-126 zo dňa 22.03.2021, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Topoľčany (súd prvej inštancie) napadnutým rozsudkom č. k. 5Pc/12/2020-126 zo dňa 22.03.2021 zamietol návrh navrhovateľky, pričom žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil s odkazom na ustanovenia § 71 ods. 1, 2, § 75 ods. 1, 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej ako „zákon o rodine“) a § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej ako „CMP“). V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že navrhovateľka sa podaným návrhom domáhala určenia výživného na manželku v sume 200 eur mesačne. Návrh zdôvodnila tým, že navrhovateľka a jej manžel nežijú v spoločnej domácnosti. Navrhovateľka je toho času nezamestnaná bez akéhokoľvek príjmu, žije v spoločnej domácnosti s plnoletým synom T. P.. Príjem syna však nepostačuje na pokrytie všetkých nákladov na jeho vlastné odôvodnené potreby. Zhoršený zdravotný stav syna navrhovateľky (Q.) vyžaduje zvýšené náklady ako aj väčšie nároky na starostlivosť zo strany navrhovateľky. Manžel svoju zákonnú povinnosť prispievať na výživu manželky plnil viac-menej pravidelne, pričom prispieval navrhovateľke mesačne sumou v rozmedzí od 100 eur do 300 eur. Od februára 2020 prestal, v dôsledku čoho sa navrhovateľka dostala do komplikovanej životnej situácie, keďže zostala bez akéhokoľvek príjmu.

2. Manžel s podaným návrhom nesúhlasil. Manželstvo je už viac ako XX rokov iba formálne, keďže po dobu už XX rokov nezdediajú spoločnú domácnosť. Rozsudkom Okresného súdu Topoľčany č. k. 6Pc/9/2020-19 zo dňa XX.XX.XXXX súd manželstvo rozviedol. Navrhovateľka zámerne predlžovala rozvodové konanie tým, že sa nedostavila na rozvodové pojednávania a následne podala odvolanie proti rozvodovému rozsudku. Čo sa týka tvrdenia navrhovateľky, že je nezamestnaná a bez príjmu, tak túto situáciu on nezavinil, pričom nevie čo bráni navrhovateľke, aby si našla prácu a mala tak príjem. Vzhľadom na vek navrhovateľky jej už vznikol nárok na starobný dôchodok. Navrhovateľka nie je výživou odkázaná na neho, nehovoriac o tom, že on pracuje aj napriek zdravotným problémom. Rovnako argumentácia navrhovateľky, že manželské výživné požaduje z dôvodu, že príjem nášho syna

T. nepostačuje na jeho vlastné potreby, neobstojí. Uviedol, že prekonal mozgovú príhodu, napriek tomu si však našiel prácu. Jeho mesačné výdavky sú platenie nájomného 300 eur, J. 16,60 eura, pôžička od L. banky 250 eur, poisťka 16 eur. Za danej situácie považoval návrh za nedôvodný, ktorý je i v rozpore s dobrými mravmi a preto navrhol, aby súd návrh ako nedôvodný zamietol.

3. Účastníci v čase podania návrhu navrhovateľkou boli manželia, nežili v spoločnej domácnosti XX rokov, nemali maloleté deti. Manželstvo uzatvorili dňa XX.XX.XXXX v G.. Na tunajšom súde bolo vedené konanie o rozvode, kde návrh podal manžel dňa XX.XX.XXXX a rozsudkom OS Topoľčany sp. zn. 6Pc/9/2020 zo dňa XX.XX.XXXX bolo rozhodnuté tak, že súd manželstvo účastníkov rozvádza, tento rozsudok nadobudol právoplatnosť dňom XX.XX.XXXX po tom, ako Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 12CoP/40/2020-69 zo dňa 24.11.2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Navrhovateľka je podľa Potvrdenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny O. zo dňa XX.XX.XXXX vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie od XX.XX.XXXX, t.č. od júna XXXX poberá dávky v hmotnej núdzi v sume 123,50 eura mesačne, podľa jej vyjadrenia od roku XXXX nepracuje, predtým pracovala na dohodu. Býva v spoločnej domácnosti so synom T., nar. XX.XX.XXXX, ktorý pracuje v spoločnosti W. s priemerným zárobkom v sume 533,39 eura mesačne. Bývajú spolu v byte, ktorý synovi darovala navrhovateľka, kde platia za nájom 130 eur mesačne, 7,66 eura za služby C. U., za pevnú linku U. O. 1,99 eura mesačne, za smeti 70 eur ročne, internet 16,40 eura, plyn 8 eur, električka 35 eur. Navrhovateľka požiadala dňa XX.XX.XXXX o starobný dôchodok, zatiaľ ho nepoberá. Manžel platil navrhovateľke v roku 2014 aj 2015 sumu 400 eur mesačne, v roku 2016, 2017, 2018 a 4 mesiace v roku 2019 sumu 300 eur mesačne, potom sumu 100 eur v roku 2019 do marca 2020. Manžel je zamestnaný v spoločnosti G.. Y. O. U., U..G..C., jeho priemerná mzda v čistom za posledných 12 mesiacov bola 611,49 eura a výška cestovných náhrad priemerne mesačne bola 735,40 eura. Dňa XX.XX.XXXX si podal žiadosť o starobný dôchodok. Mesačné výdavky má: nájomné 300 eur, J. 16,60 eura, spotrebiteľský úver od L. banky v sume 15.000 eur spláca sumou 249,62 eura, poisťka 16 eur, poisťka motorového vozidla C. T. 102,25 eura ročne. Býva v spoločnej domácnosti s priateľkou H. R. a jej synom W. R., nar. XX.XX.XXXX, ktorá je nezamestnaná a poberá dávky v nezamestnanosti v sume 287,71 eura do marca XXXX. Podľa Oznámenia Sociálnej poisťovne, pobočka O. zo dňa XX.XX.XXXX navrhovateľke vznikol nárok na starobný dôchodok od XX.XX.XXXX.

4. Na základe prevedeného dokazovania, zisteného skutkového stavu ako i jeho právnej kvalifikácie dospel súd k záveru, že návrh navrhovateľky na určenie výživného na manželku v sume 200 eur mesačne nie je dôvodný. Súd v danom prípade skúmal skutočné odôvodnené potreby, možnosti, schopnosti a majetkové pomery navrhovateľky, súlad práva na výživné s dobrými mravmi a na strane odporcu jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery a dospel k záveru, že výživné navrhovateľke nemožno priznať. V danej veci bolo síce preukázané, že životná úroveň navrhovateľky je nižšia ako životná úroveň v tom čase jej manžela, avšak navrhovateľka podala návrh na výživné z dôvodu, že s manželom nežijú v spoločnej domácnosti a už jej neprispieva na výživu, pričom navrhovateľka neuviedla a nepreukázala dôvody, z ktorých by vyplývala neschopnosť obstarat' si prostriedky na úhradu vlastných potrieb svojou zárobkovou činnosťou (zlý zdravotný stav, žiadna kvalifikácia, starostlivosť o mal. deti a pod.), pričom sama tvrdila, že si intenzívne hľadá prácu a chcela by pracovať. Navrhovateľka podávala návrh na určenie výživného na manželku, keď ešte boli účastníci manželia, avšak nehospodárili spolu už XX rokov, nebolo preto možné tak skúmať právne relevantnú skutočnosť - výkon starostlivosti navrhovateľky o domácnosť. Navrhovateľka podala návrh na určenie výživného na manželku dňa 15.06.2020, teda v čase, kedy manžel už podal návrh na rozvod manželstva dňa XX.XX.XXXX, pričom v konaní o rozvod manželstva sa navrhovateľka bez ospravedlnenia nedostavila na dve súdom nariadené pojednávania dňa 01.07.2020 a dňa 21.08.2020, hoci bola riadne a včas predvolaná, následne po doručení rozsudku o rozvode č. k. 6Pc/9/2020-19 zo dňa XX.XX.XXXX, ktorým bolo manželstvo účastníkov rozvedené, podávala odvolanie proti nemu a predĺžila tak rozvodové konanie o viac ako 4 mesiace, za ktoré mesiace žiadala navrhovateľka priznať výživné na manželku v tomto konaní, keď rozsudok o rozvode tak nadobudol právoplatnosť až dňa XX.XX.XXXX, pričom navrhovateľka s manželom nežila už viac ako XX rokov a manželstvo bolo iba formálne a takéto konanie navrhovateľky súd považoval za nie v súlade s dobrými mravmi, pre ktoré nie je možné navrhovateľke výživné na manželku priznať.

5. Proti napadnutému rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka navrhujúc napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na nové prejednanie a rozhodnutie. Podané odvolanie odôvodnila tým, že návrh bol podaný dôvodne, pretože v čase jeho podania existovala vzájomná

vyživovacia povinnosť manželov a tá trvala minimálne do právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva. Uviedla, že ona sa celý čas starala o domácnosť a bola kedykoľvek pripravená, aby sa jej manžel mohol vrátiť späť domov. Jej manžel výživné uhrádzal dobrovoľne, lebo vedel, že na neho nárok má a jej životná úroveň je nižšia. O starobný dôchodok požiadala až vo K. XXXX, no do dnešného dňa ešte žiadny starobný dôchodok nedostala. Namietala porušenie zásady ústnosti konania, pretože jej manžel nebol ani na jednom pojednávaní prítomný osobne. Zdôraznila, že vyživovacia povinnosť medzi manželmi predchádza vyživovacej povinnosti detí k rodičom. Rozpor s dobrými mravmi v konaní pred súdom nebol preukázaný. Súd nemal skúmať schopnosti navrhovateľky obstaráť si prostriedky na úhradu vlastných potrieb svojou zárobkovou činnosťou, ale mal skúmať len rozdielnosť majetkových pomerov, schopnosti a možnosti manželov a ich oprávnené potreby. Navrhovateľka uviedla, že v čase podania návrhu na výživné nevedela, že manžel podal návrh na rozvod. Záverom podotkla, že súd mal manžela na pojednávanie predviesť a prostredníctvom jeho výsluchu zistiť dôvody opustenia spoločnej domácnosti, čo bola právne významná skutočnosť, ktorú mal súd pri určení rozsahu výživného skúmať.

6. K podanému odvolaniu navrhovateľky sa vyjadril bývalý manžel nestotožňujúc sa s podaným odvolaním. Hoci mu navrhovateľka vytýka, že sa nezúčastnil pojednávania v tejto veci, ona sama sa nezúčastnila pojednávania v konaní o rozvode a ani pojednávania v danej veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok. On svoju neúčastť súdu vopred ospravedlnil a súhlasil s vykonaním pojednávania v jeho neprítomnosti, preto nevidel dôvod jeho predvedenia. Uviedol, že peniaze, ktoré jej posielal neboli titulom výživného, ale z dôvodu, že bol spoluvlastníkom bytu. Poukázal na účelovosť podania odvolania proti rozsudku o rozvode manželstva a snahu navrhovateľky účelovo predlžovať rozvodové konanie. Navrhovateľka nepreukázala objektívnu prekážku, ktorá by jej bránila nájsť si prácu. Požiadavku na určenie vyživovacej povinnosti považoval za nedôvodnú a v rozpore s dobrými mravmi.

7. K vyjadreniu bývalého manžela sa vyjadrila navrhovateľka uvádzajúc, že byt, v ktorom spoločne bývali nadobudli vďaka navrhovateľke a jej matke, ktorá im na jeho odkúpenie dala finančné prostriedky. Poukázala na jeho nezujem o deti, a že radšej živí cudzích ľudí ako svoje deti. Počas manželstva si zobral viacero pôžičiek, ktorými zadlžil aj ju, uviedol pritom adresu jej trvalého pobytu, hoci tu už nebýval X rokov. Svoje pôžičky riadne nespláca, čomu nasvedčuje i skutočnosť, že upomienky mu stále chodia na adresu jej trvalého pobytu.

8. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej ako „CSP“ v spojení s § 2 ods. 1 CMP) bez viazanosti na rozsah a dôvody odvolania (§ 65, § 66 CMP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a po prejednaní veci urobil záver, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, preto ho podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a zároveň aplikoval ustanovenie § 387 ods. 2 CSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie ako aj s jeho odôvodnením, pretože súd prvej inštancie urobil správny právny záver a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ním citovanými, správne aplikovanými v tom čase platnými a účinnými ustanoveniami Zákona o rodine. Na dôvažok odvolací súd dodáva nasledovné:

9. Podľa § 18 Zákona o rodine, manželia sú si v manželstve rovní v právach a povinnostiach. Sú povinní žiť spolu, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie.

10. Podľa § 71 ods. 1 Zákona o rodine, manželia majú vzájomnú vyživovaciu povinnosť. Ak jeden z manželov túto povinnosť neplní, súd na návrh niektorého z nich určí jej rozsah tak, aby životná úroveň oboch manželov bola v zásade rovnaká. Pri rozhodovaní o určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliadne na starostlivosť o domácnosť.

11. Podľa § 75 ods. 1, 2 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané

majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie. Výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

12. Vyživovacia povinnosť medzi manželmi vzniká uzavretím manželstva a zaniká rozvodom alebo smrťou jedného z manželov (resp. jeho vyhlásením za mŕtveho). Zásadne teda trvá počas celého trvania manželstva. Bez ohľadu na to, či manželia spolu žijú alebo nie, vyžaduje sa, aby mali rovnakú životnú úroveň. Aj pre priznanie výživného od manžela však platí ustanovenie § 75 ods. 2, podľa ktorého výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi. V súvislosti s tým je potrebné spoľahlivo zistiť dôvody, ktoré viedli niektorého manžela k neplneniu vyživovacej povinnosti, a to aj v kontexte ustanovenia § 18 a 19 Zákona o rodine, ktoré určujú práva a povinnosti manželov. Rovnako je potrebné vysporiadať sa v návrhu s dôvodmi, pre ktoré vznikla odkázanosť jedného z manželov na výživu. Návrh na určenie vyživovacej povinnosti voči manželovi však možno podať nielen vtedy, ak na strane jedného z manželov existuje sociálna odkázanosť, ale aj vtedy, ak je spravodlivé dorovnať ich rozdielnu životnú úroveň. Toto je práve aplikácia zásady solidarity, ktorá nepripúšťa, aby sa niektorý z manželov dostal do nevýhodnejšieho postavenia napríklad v dôsledku starostlivosti o domácnosť alebo o deti.

13. Oprávneným z tejto vyživovacej povinnosti je manžel. Aktívna legitímácia vzniká, ak je jeho životná úroveň nižšia než životná úroveň druhého manžela, resp. ak mu druhý manžel neprispieva na výživu tak, aby ich životná úroveň bola zásadne rovnaká. Povinným je druhý manžel. Táto povinnosť sa nedá (ani súdnym rozhodnutím, ani dohodou) vylúčiť ani obmedziť a ani zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva počas trvania manželstva nemá vplyv na jej ďalšiu existenciu. Je základným vyjadrením manželskej ekonomickej solidarity. Jedinou výnimkou, pre ktorú by bolo možné nepriznať oprávnenému právo na výživné, by bol rozpor s dobrými mravmi podľa § 75 ods. 2.

14. Právo oprávneného na výživné od povinného, musí byť v súlade s dobrými mravmi. To znamená, že podľa tohto ustanovenia nemožno priznať výživné len v prípade, ak pre to existujú dôvody na strane oprávneného. Predpokladá to teda také správanie oprávneného voči povinnému, ktoré spôsobí stratu práva priznať výživné. Za dobré mravy je treba považovať súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré osvedčujú istú nemennosť a sú rešpektované rozhodujúcou časťou spoločnosti. Ide o etické zásady, ktoré zodpovedajú zásadám slušnosti. Dobré mravy sú meradlom hodnotenia konkrétnej situácie odpovedajúcej všeobecne uznávaným pravidlám slušnosti v súlade so všeobecnými zásadami morálky demokratickej spoločnosti. Pokiaľ ide o úvahu súdu o tom, či výkon práv a povinností je v rozpore s dobrými mravmi, úvaha súdu musí byť podložená konkrétnymi zisteniami v konaní. Pojem dobré mravy je ďalej časovo (plynutím času podlieha zmenám) a miestne podmienený. Na prípady rozporu s dobrými mravmi súd prihliada z úradnej povinnosti, ich danosť sa zisťuje podľa konkrétnych okolností prípadu. Za rozpor s dobrými mravmi možno považovať aj prípad, ak by napríklad príjmové a majetkové pomery oprávneného prevyšovali majetkové pomery povinného. Ako konanie v rozpore s dobrými mravmi by bolo možné posudzovať aj prípady, keď oprávnený bez ospravedlniteľného dôvodu nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť aj napriek objektívnym možnostiam a svojim schopnostiam a svoju situáciu rieši požadovaním výživného. Príčiny vedúce k rozvratu manželstva ako jedno z hľadísk posudzovania dobrých mravov zákon upravil aj špeciálne pri podmienkach vzniku nároku na príspevok na výživu rozvedeného manžela. V zmysle striktného znenia normy súd v prípade zistenia rozporu s dobrými mravmi nemá inú možnosť než výživné nepriznať.

15. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie vo veci, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec i správne právne posúdil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdu prvej inštancie obsiahnutými v odôvodnení napadnutého rozsudku, preto v tomto potvrdzujúcom rozhodnutí odkazuje na podrobnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie a na zdôraznenie ich správnosti dodáva nasledovné.

16. Účastníci konania v čase podania návrhu boli manželia, avšak nežili v spoločnej domácnosti už XX rokov, ich manželstvo bolo len formálne, nemali maloleté deti. Na Okresnom súde Topoľčany bolo vedené konanie o rozvode ich manželstva, ktoré inicioval manžel dňa XX.XX.XXXX. V tomto konaní Okresný súd Topoľčany rozsudkom č. k. 6Pc/9/2020-19 zo dňa XX.XX.XXXX manželstvo účastníkov rozviedol. Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie manželka, o ktorom rozhodol odvolací súd tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil rozsudkom č. k. 12CoP/40/2020-69 zo dňa 24.11.2020. Rozsudok

súdu o rozvode manželstva účastníkov nadobudol právoplatnosť dňom XX.XX.XXXX. S ohľadom na právoplatné rozhodnutie súdu o rozvode manželstva účastníkov, ako i s ohľadom na deň podania návrhu na začatie konania o určenie výživného na manželku, súd v predmetnom konaní prejednal nárok navrhovateľky na určenie výživného na manželku vo výške 200 eur mesačne v období od XX.XX.XXXX do XX.XX.XXXX, teda za obdobie od podania návrhu na začatie konania do zániku manželstva účastníkov. V rámci skúmania pomerov na strane účastníkov konania sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že navrhovateľka v preskúmanom období mala bezpochyby nižšiu životnú úroveň oproti jej vtedajšiemu manželovi, čo by zakladalo jej nárok na výživné zo strany jej manžela, no v danej veci bolo potrebné prihliadnúť i na ďalšie skutočnosti ovplyvňujúce priznanie nároku navrhovateľke, a to je inštitút dobrých mravov v súlade s ust. § 75 ods. 2 Zákona o rodine.

17. Bez ohľadu na naplnenie zákonných kritérií pre určenie vyživovacej povinnosti, súd nemohol navrhovateľke priznať výživné z dôvodu zisteného rozporu s dobrými mravmi. Odôvodnenosť predmetného kritéria dobrých mravov je daná prioritným predmetom úpravy rodinného práva, ktorým sú osobné vzťahy medzi subjektmi rodinného práva, na ktoré sa vyživovacie vzťahy viažu. Narušenie príslušných osobných vzťahov z relevantných dôvodov zákon sankcionuje tým, že nepovažuje za spravodlivé, aby osoba, ktorá sa dopustila konania v rozpore s dobrými mravmi, požadovala plnenia založené práve na takomto osobnom vzťahu, ako je i vyživovacia povinnosť. Navrhovateľka v podanom odvolaní namietala, že sa nedopustila konania, ktoré by mohlo byť posúdené ako v rozpore s dobrými mravmi, preto nebol správny postup súdu prvej inštancie, ktorý zamietol jej návrh na určenie výživného na manželku z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Uvedenú námietku považuje odvolací súd za nedôvodnú stotožňujúc sa s prijatým názorom súdu prvej inštancie v tom smere, že navrhovateľke nemožno priznať nárok na výživné pre rozpor jej správania, resp. konania s dobrými mravmi. V predmetnom konaní bolo preukázané, že manžel navrhovateľky má vyššiu životnú úroveň vďaka tomu, že je zárobkovo-činnou osobou napriek vážnym zdravotným problémom, ktoré ho postihli (prekonal mozgovú príhodu). Na strane druhej stojí navrhovateľka, ktorá pred súdom preukázala nižšiu životnú úroveň, pričom poberá len dávku v hmotnej núdzi vo výške 123,50 eura, no nepreukázala dôvody, pre ktoré nie je schopná zaobstarat' si finančné prostriedky pre uspokojenie vlastných potrieb prostredníctvom zárobkovej činnosti. Navrhovateľka sama tvrdila, že si hľadá prácu a prezentovala svoju vôľu pracovať, no podľa Potvrdenia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny O. zo dňa XX.XX.XXXX je navrhovateľka vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie od XX.XX.XXXX a od júna XXXX poberá dávku v hmotnej núdzi. Navrhovateľka sama uviedla, že od roku XXXX nepracuje, predtým pracovala len na dohodu (jej príjem bol v rozmedzí 20 - 100 eur mesačne).

18. Z konania navrhovateľky preto možno dôvodne dospieť k záveru, že navrhovateľka bez ospravedliteľného dôvodu dlhodobo nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť a teda nepracuje, pričom túto okolnosť ospravedlňuje jej vekom, zdravotným stavom (problémy so štítnou žľazou), či nedostatkom kvalifikácie. Tieto tvrdenia navrhovateľka však pred súdom nepreukázala, preto ich odvolací súd považoval za nedôvodné. Navrhovateľka teda dlhodobo nepracuje minimálne od roku XXXX, napriek jej objektívnym možnostiam a schopnostiam vykonávať zárobkovú činnosť za účelom zabezpečenia svojich základných životných potrieb. Namiesto riadneho výkonu práce sa navrhovateľka snaží nedostatok finančných prostriedkov vyriešiť požadovaním výživného od aktuálne už bývalého manžela. Pri porovnaní spôsobu života, pracovných zvyklostí a zdravotného stavu oboch bývalých manželov je vylúčené, aby odvolací súd dospel k záveru, že v danej veci je spravodlivým a nie v rozpore s dobrými mravmi, ak by súd navrhovateľke priznal nárok na výživné na manželku za obdobie od XX.XX.XXXX do XX.XX.XXXX, hlavne s poukazom na skutočnosť, že manžel si napriek jeho zdravotným problémom našiel vhodné zamestnanie na uspokojovanie svojich životných potrieb a navrhovateľka, ktorá dlhodobo je nezamestnanou bez danosti závažných dôvodov, požaduje od tohto manžela, aby prispieval na úhradu jej odôvodnených nákladov a životných potrieb.

19. Odvolací súd dodáva, že navrhovateľka sa nedostala do nevýhodnejšej finančnej situácie v dôsledku starostlivosti o domácnosť či mal. deti tak ako je to v prípadoch priznania nároku na výživné na manželku, ale v dôsledku jej ľahostajného prístupu k výkonu práce za účelom uspokojovania základných životných potrieb. V súvislosti s námietkou navrhovateľky o dobrovoľnom plnení výživného na manželku zo strany manžela za roky 2013 - 02/2020 odvolací súd dodáva, že navrhovateľka v konaní nepreukázala, že by jej manžel takéto výživné hradil, predložila len poštové poukazy na sumu 100 eur za obdobie od 06/2019 do 02/2020, pričom na tých poštových poukazoch je uvedené v poznámke Nájomné + energie. Bývalý manžel vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že navrhovateľke uhrádzal len finančné prostriedky na

náklady spojené s bytom, pretože bol jeho spoluvlastníkom. Toto tvrdenie odvolací súd vyhodnotil za pravdivé vzhľadom na navrhovateľkou predložené poštové poukazy. Iné dobrovoľné úhrady výživného navrhovateľka pred súdom nepreukázala, pričom tabuľka úhrad výživného (č. I. 78) nespĺňa základné požiadavky vierohodnosti, keďže bola vyhotovená navrhovateľkou jej vlastnou rukou, bez dátumu, bez podpisov, a teda nepreukazuje, že k úhradám ňou tvrdeného dobrovoľného výživného došlo.

20. Rovnako nemožno prehliadnuť konanie navrhovateľky, ktorá podala návrh na začatie tohto konania dňa 15.06.2020 po tom, ako jej bývalý manžel inicioval konanie o rozvode dňa XX.XX.XXXX. Za účelom dosiahnutia čo najdlhšieho časového obdobia, za ktoré jej bude súdom priznaný nárok na výživné na manželku, navrhovateľka sa v rozvodovom konaní účelovo bez ospravedlnenia nedostavila na pojednávania, aj keď bola riadne a včas predvolaná, aby predlžovala trvanie rozvodového konania, a súčasne po doručení rozsudku súdu, ktorým bolo manželstvo rozvedené, voči nemu podala nedôvodné odvolanie, opätovne len za účelom predlžovania konania o rozvode, a tým predĺženia časového obdobia trvania manželstva, za ktoré by jej súd priznal nárok na výživné, ktoré by jej bol povinný hradiť jej bývalý manžel. Ich manželstvo bolo formálnym viac ako XX rokov, čo potvrdili obaja účastníci, ani spolu nežili v spoločnej domácnosti, preto podanie odvolania proti rozsudku o rozvode ich manželstva nemožno vyhodnotiť inak, než jeho podanie so zámerom vyššie opísaným. Odvolací súd považoval tvrdenie navrhovateľky, že v čase podania návrhu na určenie výživného na manželku nevedela o začatí rozvodovom konaní, za zavádzajúce, pretože v obsahu rozsudku o rozvode súd uviedol, že navrhovateľke bolo dňa 01.07.2020 doručené na adresu, kde býva so synom, predvolanie na pojednávanie vo veci rozvodu, pričom túto zásielku si navrhovateľka neprevzala ani v odbernej lehote. Z uvedeného konania navrhovateľky možno usúdiť, že tá vedela o začatí rozvodového konania a uvedenú zásielku si neprevzala vedome. Nie je iné vysvetlenie, prečo navrhovateľka, ktorá je nezamestnaná, zdržiava sa na adrese svojho pobytu, kde býva so svojim synom, si uvedenú súdnu zásielku v odbernej lehote neprevzala. Účelovosť konania navrhovateľky možno badať aj v tom, že hoci nebola zamestnaná a nemala žiadny príjem zo zárobkovej činnosti, navrhovateľka si nepožiadala o vyplácanie starobného dôchodku, aj keď jej tento nárok vznikol už dňa XX.XX.XXXX. Uvedené konanie navrhovateľka na pojednávaní dňa 02.12.2020 odôvodnila tým, že chce pracovať, aby sa jej starobný dôchodok v budúcnosti navýšil. Takéto tvrdenie odvolací súd považuje za účelové, pretože navrhovateľka do dnešného dňa nezačala pracovať, aby si navýšila svoj starobný dôchodok, práve naopak, žiadosť o vyplácanie starobného dôchodku podala dňa XX.XX.XXXX, t.j. po tom, čo rozsudok súdu o rozvode manželstva nadobudol právoplatnosť. Nadobudnutím právoplatnosti rozsudku o rozvode navrhovateľke zanikol nárok na ďalšie výživné na manželku, čo navrhovateľku zrejme primálo k podaniu žiadosti o priznanie starobného dôchodku. Všetky uvedené konania navrhovateľky sú bez pochybnosti vykonané účelovo, čo len potvrdzuje záver súdu prvej inštancie, i odvolacieho súdu, že výživné na manželku je v predmetnej veci v rozpore s dobrými mravmi.

21. Vzhľadom na opísané konanie a správanie navrhovateľky by bolo v predmetnom konaní nanajvyššie nespravodlivé, aby jej súd priznal nárok na výživné za obdobie od XX.XX.XXXX do XX.XX.XXXX, ktoré by bol povinný hradiť jej bývalý manžel. V súvislosti s námietkami navrhovateľky prezentovanými v podanom odvolaní odvolací súd dodáva, že všetky uvedené námietky vyhodnotil ako nedôvodné. V predmetnom konaní nedošlo k porušeniu zásady ústnosti konania, pretože je voľbou každého účastníka, či sa na nariadenom pojednávaní zúčastní osobne alebo v zastúpení svojho právneho zástupcu, a pokiaľ súd nepovažuje za nevyhnutné účastníka osobne vyslychnúť vzhľadom k predmetu prejednávanej veci a pre rozhodnutie vo veci samej mu postačujú písomné podania a vyjadrenia účastníka v spojení s vyjadreniami jeho právneho zástupcu na pojednávaní, jeho rozhodnutím bez vyslychnutia jedného účastníka nedôjde k porušeniu zásady ústnosti konania. Zákonný postup súdu prvej inštancie v danej veci umocňuje i tá skutočnosť, že manžel navrhovateľky vopred svoju neúčast na pojednávaní ospravedlnil a súhlasil s vykonaním pojednávania bez jeho prítomnosti.

22. Nie je pravdou, že súd prvej inštancie nemal skúmať schopnosti navrhovateľky obstaráť si prostriedky na úhradu vlastných potrieb svojou zárobkovou činnosťou, ale mal skúmať len rozdielnosť majetkových pomerov, schopnosti a možnosti manželov a ich oprávnené potreby. Pri rozhodovaní o určení výživného je potrebné zistiť pomery na strane oprávneného a povinného z vyživovacej povinnosti komplexne, a to aj v spojitosti s pomermi osôb s nimi žijúcimi v spoločnej domácnosti. Rovnako je potrebné, aby sa súd zaoberal i ďalšími okolnosťami, ako aj dôvodmi, pre ktoré vznikla odkázanosť jedného z manželov na výživu. Je tomu tak preto, aby súd objektívne a komplexne posúdil každý individuálny prípad a súčasne i objavil možný rozpor výživného s dobrými mravmi tak, ako tomu bolo

danej veci. Súd je preto povinný zisťovať, či a z akého dôvodu niektorý z manželov neplní svoju vyživovaciu povinnosť, aké sú osobné, rodinné a majetkové pomery manželov, aké sú odôvodnené potreby oprávneného a schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Nestačí teda len zistiť výšku príjmov oprávneného a povinného, ale aj konkrétnu mieru ich potrieb danú povahou práce, spôsobom života, zdravotným stavom manželov a pod.

23. Na podporu svojho rozhodnutia odvolací súd poukazuje na ustálenú judikatúru, konkrétne judikát č. R 3/1978, v ktorom Najvyšší súd zaujal nasledujúce stanovisko. „Zásada stejné životní úrovně neznamená ovšem mechanickou rovnost mezi manžely, kterou by bylo možné vyvozovat jen z jejich výdělků. I pro vyživovací povinnost podle ustanovení § 91 zák. o rodině, (dnes § 71) platí ustanovení § 96 ods. 1 (dnes § 75 ods. 1) zák. o rodině, podle něhož při určení výživného soud přihlédne k odůvodněným potřebám oprávněného, jakož i ke schopnostem a možnostem povinného. Má-li soud rozhodovat o výživném mezi manžely podle uvedených zákonných hledisek, pak nestačí zjistit jen výši příjmu manželů, ale je třeba zjišťovat v jednotlivém případě nejen osobní, rodinné a majetkové poměry každého z nich, ale i konkrétní míru potřeb danou povahou práce, způsobem života, zdravotním stavem každého z manželů, popřípadě jinými závažnými okolnostmi. Podle ustanovení § 91 odst. 2 (dnes § 71 ods. 1) věta první zák. o rodině musí soud přihlédnout k péči o společnou domácnost, protože není bez významu, jestliže manželé nevedou společnou domácnost, společně neusilují o zajištění potřeb rodiny. I když zákon ukládá soudu, aby přihlédl k péči o společnou domácnost, není pochybností o tom, že se zřetelem k ustanovení § 19 zák. o rodině musí soud uvážit i péči o nezletilé děti. Teprve po zjištění všech uvedených skutečností může soud dojít ke správnému závěru o zásadně stejné hmotné a kulturní úrovni manželů.“

24. Pri porovnaní životnej úrovne manželov treba vziať do úvahy osobitosti vyplývajúce z osobných, pracovných, zdravotných a iných špecifik týkajúcich sa jednotlivých manželov. Treba zhodnotiť výdavky v súvislosti so zamestnaním každého z manželov, náklady na reprezentáciu, na regeneráciu síl. Rozdielne potreby a náklady môžu preto vyplývať aj zo zdravotného stavu, stravovania, ošatenia, spôsobu života a pod. V danej veci je nesporné, že žalovaný má vyššie náklady na život, pretože je zamestnaný a s tým súvisia i vyššie náklady na ošatenie, obuv, cestovné, stravovanie ako u žalobkyne, ktorá zamestnaná nie je. V takomto prípade nemožno rovnakú životnú úroveň manželov posudzovať iba porovnaním ich príjmov.

25. Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

26. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP a § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

27. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).